

רחמי עלי

ליקוטי מאמרים ודברי חינוך ואמונה מספרים הקדושים על פרשת השבוע

פרשת נח

א' (ב' דר"ח) השון התשפ"ה
שנה י"ג גליון ג'

סדר קריש לשב"ק	מוצ"ק	הדלקת הנרות	לעיקוואוד
9:22/10:03	7:05	5:35	ברוקלין
9:22/10:03	7:03	5:33	ירושלים
8:02/8:39	6:05	4:13	בני ברק
8:04/8:41	6:02	4:28	אלעד
8:03/8:40	6:03	4:21	

אך זאתה קח לך, יש ביכלתך שתקח לך לעצמך, 'מכל מאכל', היינו מהמאכל יתעלה נפשו, כי 'ואספת לך' החיות, או שיש בהם נאסף גם אליך ונתוסף גם כך אור הקדוש, 'לך ולהם', כהנים אוכלים ובעלים מתכפרים

(יבמות צ עמוד א).

הרה"ק רבי יוסף דוד מאלק ז"ע (אליק הוא במחוז ווהאלין אשר במערב אוקראינה) הובא בליקוטי רבינו יוסף דוד, אשר בסוף ספר אור חכמים מאביו הרה"ק רבי צבי אריב מאלק (תלמיד המגיד ממעורז'ט) ז"ע

עיין תיקוני תשובה לרמ"ע מפאנו פ"א סוד ואכלו אותם אשר כופר בהם (שמות כט, א) ואמור רבנן כהנים אוכלים ובעלים מתכפרים והיא גופא קשיא דהא קרא באבילת בעלים כתיב ב' המלואים שאהרן ובניו בעלים הם, אלא ודאי אכילה כהוגן ועם הכונה הראויה משויא ליה לאדם האוכלן כאילו הוא כהן מכפר ואז הניצוצות הגנונים שם הם בעלים ממש של אותו החומר הנאכל והם המתכפרים.

הגהת הרה"ק מהרא"י בראנדווין מטורקא-סטערעטין ז"ע, הובא שם בהגהה ב

ואני הנני מביא את המבול וגו' לשחת כל בשר אשר בו רוח חיים מתחת השמים כל אשר בארץ.

נראה לפרש הכוונה, כי האדם צריך להיות חפץ בחיים למען עשות נחת רוח ליוצרו, כמאמר דוד המע"ה לא אמות כי אחיה ואספר מעשה י-ה. אבל לא שיהיה רצונו להתענג בתענוגי עולם הזה.

וזה שאמר הכתוב, הנני מביא את המבול לשחת כל בשר אשר בו רוח חיים, רצון של חיים שיחיו מתחת השמים כל אשר בארץ, היינו שלכך רצונו בחיים להתענג בארציות אשר מתחת השמים.

הרה"ק ר' אברהם ישכר בער (ממלא מקום אביו בעל התפארת שלמה) מראדומסק ז"ע, חסד לאברהם **וישלח את העורב וגו' עד יבושת המים.**

פירש"י וכן אחז"ל (בראשית רבה, א) שהיא מזומנת לכלכל את אלי' ביבשת המים, גם אחז"ל (סנהדרין קח עמוד ב) שהי' העורב מתרעם שמה יפגע בו שר של צינה או של חום. הנה הקב"ה צוה לכל בעלי חיים שיכנסו בתיבה ולא הי' להם רשות לצאת כ"א ברשות השי"ת כדכתיב אחר אשר כבר חרבו פני האדמה וידבר א' לנח צא וגו', וא"כ לכאורה הדין עם העורב.

אך נח ידע שיש כח ביד חכמים לעקור דבר היכי שהשעה צריכה לכך ותגור אומר ויקום ולא יזיקו שרב ושמש ולא קור וצינה, אך העורב לא האמין זה, וזה בעצמו היה וויכוח אחאב עם אלי' שאחאב לא האמין לאלי' שנתקיים קללת יהושע בחיאל שבנה יריחו, וע"כ גור אלי' שלא ירדו גשמים ותגור אומר ויקם (כסנהדרין קיג עמוד א), ולבסוף תיקנו ישראל במה שהקריבו בהר הכרמל ע"י אלי' כדאי' ס"פ החנניקין, וע"כ באותו הזמן נשתלח העורב לכלכל את אלי' לתקן עוונות שגם הוא לא האמין בגזירת צדיקים.

הרה"ק מרן החתם סופר ז"ע, על התורה שנת תקפ"ה

ומוראכם וחתמכם יהיה על כל חית הארץ וכו'.

וקשה והרי עתה אוכלין חיות רעות את בני אדם, והא כתיב ומוראכם

ופי' ה"ר שלמה כשהקב"ה רוצה למסור את בני האדם ביד חיה בא המלאך ומשנה אותו בדמות חיה ובהמה, אז בא החיה וטורפתו, והיינו דכתיב (תהלים מט, יג) נמשל כבהמות (נדרמה) [נדרמן]. מושב זקנים (מבעלי התוספות) עה"ת

נח איש צדיק.

...הגם שנח לא זכה למדרגה גבוהה כמו אברהם אבינו, שהרי אברהם היה מתחוק והולך בצדקו מאליו ונח היה צריך סעד לתומכו, וגם לא נתנסה בכאלו נסיונות גדולים כאברהם אבינו, אעפ"כ, משום שהיה ברור המבול שהיה דור שפל ביותר, ועמל על עצמו בכל כוחו שלא להיגרר אחריהם רק להיות עבד נאמן לבוראו ית"ש, לפיכך היו המצוות והמעשים הטובים שלו שקולים כמצוות ומעשים טובים גדולים ביותר הנעשים בדורות מעולים. ...כי מי שדורו חלוש או שכשרנותו חלושים, או שיש לו סיבות אחרות המעכבות בעדו מתורה ועבודה, ואעפ"כ הוא מתגבר בכל כוחו ועושה ככל אשר יש לאל ידו, אזי אין ערוך לחשיבות והחיבה שיש לו אצל הבורא ית"ש, והחשיבות והחיבה הזאת אינן נמדדות במה שענינו רואות...

הרה"ק רבי יעקב ישכר בער מנדבורנה ז"ע, באר יעקב נח את יג בתו"ד

יש דורשין לשבח ויש דורשין לגנאי.

...והנה לא תקשי לך על אלו שדורשין לגנאי למה להם לדרוש באופן שהתורה יספר בגנות אדם הצדיק מה שאין הכתוב מדבר אפילו בגנות בהמה טמאה כמו שאמרו ז"ל (פסחים ג עמוד א), ואמרו בתורת כהנים (מובא בילקוט רמז תרכ"ד) ... כבר כתבנו בחיבורנו סידורו של שבת (שורש ד ענף ב) שטעמם בזה הוא עבור שהגנאי הלו הוא שבח להקב"ה שהגם שלא היה צדיק כי אם לפי מעשי דורו ולא צדיק גמור ואילו היה ברורו של אברהם לא היה נחשב לכלום, אף על פי כן הקב"ה ברוב רחמי דן אותו חיבה אותו לפי מעשי דורו כמאמר רז"ל (בראשית רבה ג) שני בני אדם אמרו דבר אחד, לוט וצרפית... הרי שחסי המקום ברוך הוא גורמים לזכות את האדם להיות ראוי לנס במה שהוא צדיק יותר מאנשי עירו ומקומו, אף שבמקום אחר לא היה נחשב כלל. מכל מקום כיון שבמקומו יחיד הוא, צדיק יקרא...

הרה"ק ר' חיים מטשערנאוויץ ז"ע, באר מים חיים נח ו בתו"ד

מכל הבהמה הטהורה תקח לך שבעה שבעה איש ואשתו.

ובגמרא (סנהדרין קח עמוד ב) שאלו, אישות לבהמה מי אית לה, א"ר שמורל בר נחמני א"ר יונתן מאותם שלא נעבדה בהם עבירה.

סח לי הגאון רבי יעקב גלינסקי שליט"א (צ"ל) ששאל פעם את הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א (צ"ל) ע"ד הגמרא אלו, היאך מתיישבת שאלתם, הרי אף שלא נעבדה עבירה באותם הבהמות, אבל למעשה לא שייך אישות בהם. והראה לו הגר"ח שליט"א (צ"ל) מש"כ ע"ז בערוך (ערך אשה) דכיון שלא עשו עבירה חלקה התורה להם כבוד וכתבה עליהם בלשון בני אדם.

ונענה הגר"י אליו, שלפי זה נלמד לדידן, שכאשר רוב העולם הולכים אחר תאוותם ונמשכים אחרי הבלי עוה"ו, אזי האדם שמתעלה ומתגבר על עצמו, בוודאי נחשבת דרגתו הרבה יותר ממדרגת אדם, שהרי אם הבהמות התעלו מדרגת בהמה לדרגת אדם כשהגתברו על תאוותם, הרי ק"ו לאדם שמתגבר על תאוותיו שמתעלה למעלה ממדרגת אדם.

הגה"צ ר' חיים שאול קויפמאן זצ"ל ראש ישיבת תפארת יעקב גייטסהעד, משחת שמן פנינים

ואתה קח לך מכל מאכל אשר יאכל ואספת אליו והיה לך ולהם לאכלה.

מה לך, יאמר קח מכל מאכל. ואספת אליו, מיותר.

רהשי ההלכה

בעריכת
הרה"ג ר' ישכר דוב שטיין שליט"א
מור"ן באלעד
בפיקוח הרב הגאון ר' משה שטיין שליט"א
רב דקל חסידים בני ברק, מו"ץ בשכט הלוי
ונח"מ פסקי מרח"ט שבת י"ח

פסקים וביורוי הלכות בדבריים
המצויים הלכה למעשה מפסקי
מורן בעל שבט הלוי זצ"ל

פסקי הלכות

מהלכות ר"ח שחל בשבת

א. טעה בתפילת מוסף של שבת ר"ח ואמר תכנת שבת: במוסף של שבת ר"ח אומרים אתה יצרת והותמים מקדש השבת וישראל וראשי חדשים, טעה ואמר תכנת שבת ולא הזכיר ר"ח, לא יצא (חכמת שלמה סי' תכ"ה ס"ג על הגליון), ולכן **אם נזכר קודם שאמר השם** בסיום הברכה, חוזר לאתה יצרת, נזכר לאחר שאמר השם יסיים למדני חוקך ויחזור לאתה יצרת (עיי' סי' קי"ד משנ"ב סק"ב, וה"ה הכא וכמו שכל בביורוי הלכה או"ח ח"ג סי' תכ"ה ס"ג, ולכאורה לפי מש"כ מרן זצ"ל בשו"ת שבט הלוי ח"א סי' ל"ב לא יאמר למדני חוקך אלא יסיים מקדש השבת וישראל וראש חדשים וקודם שמתחיל רצה יאמר ונעשה לפניך חובותינו בתמידי יום ובקרבני מוסף וימשיך רצה (ביורוי הלכה שם וכמו שכל בחי"א ה' תפילה כלל כ"ח ס"ד והובא במשנ"ב סי' רס"ח סקט"ו), **נזכר לאחר שסיים הברכה** יאמר ונעשה לפניך חובותינו בתמידי יום העבודה לדביר ביתך ונעשה לפניך תמידי יום וכו' ולדעת הדרך החיים, חוזר לאתה יצרת (עיי' בה"ל סי' רס"ח ס"ד וה"ה מוסף באחרת שהביא ב' הדעות), **נזכר לאחר שחתם המחזיר שכנינו לציון** כל זמן שלא עקר רגליו חוזר לאתה יצרת, ואם עקר רגליו (ולדין לאחר שאמר יהיו לרצון השני דינו כעקר רגליו) חוזר לראש התפילה.

ב. טעה בחתימה של תפילת מוסף בשבת ר"ח: טעה בחתימה במוסף של שבת ר"ח ובמקום לחתום מקדש השבת וישראל וראשי חדשים, חתם רק מקדש השבת או שחתם רק מקדש ישראל וראשי חדשים, אינו צריך לחזור ולהתפלל (כשאמר מקדש השבת נפסק במשנ"ב סי' תכ"ה סקט"ו שיצא, וכשיסיים מקדש ישראל וראשי חדשים כיון שד' החי"א בה' תפילה כלל כ"ח ס"י שביורוי שחל בשבת וסיים מקדש ישראל והזמנים יצא יד"ח והביאו בבה"ל סי' תפ"ז ס"א ד"ה מקדש השבת וישראל וכו' וכן הוא ד' הכנה"ג וכמובא בשו"ע הרב שם ס"ג ואף שבה"ל השיג עליו מ"מ נשאר בצ"ע וגם בשו"ע הרב שם בייס שטוב לחוש לדבריהם משום חשש ברכות לבטלה וא"כ ה"ה הכא, ועיי' באריכות בביורוי הלכות הכא), והרוצה להחמיר לצאת לכולי עלמא ובפרט כשיסיים מקדש ישראל וראשי חדשים, יכוין לשמוע משליח ציבור כל התפילה, יפסע ג' פסיעות לאחוריו, ולא יאמר מודים דרבנן (וכנפסק בשו"ע סי' קכ"ד ס"י ובמשנ"ב סקמ"א).

ביורוי הלכות

סיים במוסף של שבת ר"ח מקדש השבת או מקדש ישראל וראשי חדשים במקום מקדש השבת וישראל וראשי חדשים

ממטבע שטבעו חכמים שהרי ראוי היה להתפלל י"ח ברכות גם בשבת ויו"ט אלא שלא הטריחוהו חז"ל וה"נ ראוייה היא חתימה זו בכל יו"ט ובכל שבת ואי"ז משנה ממטבע שטבעו חכמים, וסיים בשו"ע הרב **דטוב לחוש לדבריהם שלא לחזור לראש** כדי שלא להכנס לספק ברכות לבטלה.

ובר"ח שחל להיות בשבת אי' בשו"ע סי' תכ"ה ס"ג שכולל במוסף בברכה רביעית שבת ור"ח וחותרם מקדש השבת וישראל וראשי חדשים, וכרבי בביצה יז. (וכמו שכל שם רש"י בד"ה אין הלכה כאותו הווג, ובתוס' שם ד"ה אין הלכה), ובמ"א סק"ו הביא מש"כ בכנה"ג בהג' הטור, דאם חתם בשל שבת לבד כתבתי בתשובה מה דינו (עיי"ש במחצה"ש בשם א"ר ששם כ' שיצא), ובמשנ"ב סקט"ו כ' דאם חתם בשל שבת לבד יצא בדיעבד, ובשעה"צ סק"ו כ' דמקור דבריו הם בכנה"ג א"ר ופר"ח (בסי' תכ"ה סק"ד) ואף לד' החולקים בסי' תפ"ז לענין יו"ט שחל להיות בשבת שכשחתם בשל שבת לבד לא יצא, מ"מ בר"ח גם הם יודו דיצא (וכפי שביאר בפר"ח בסי' תפ"ז וכו') וסיים בשעה"צ ועיי' במאמר מרדכי (סק"ד) שממקפץ על דין זה מדברי הריטב"א המובא בשיטמ"ק בביצה שם שנראה מדבריו דאם לא הזכיר שניהם בחתימה חוזר לראש.

ואם סיים רק מקדש ישראל וראשי חדשים לא הזכיר בפוסקים בסי' תכ"ה שם מה דינו, ולכאורה הדבר תלוי בדין יו"ט שחל להיות בשבת וטעה וסיים בחתימה מקדש ישראל והזמנים במקום מקדש השבת וישראל והזמנים (וכן משמע בערוך השלחן בסי' תכ"ה אות א' דלהמקילים בסיים מקדש השבת לבד ה"ה כשיסיים מקדש ישראל ור"ח לבד אלא שחלק עליהם וס"ל דבכל אופן לא יצא יד"ח) דלהכנה"ג (כפי מה שביארו בשו"ע הרב ובפר"ח הנ"ל) שיצא משום שחתם במטבע שטבעו חכמים בכל יו"ט, ה"ה דיצא בר"ח שחל בשבת כשחתם רק מקדש ישראל ור"ח, שהרי לא שינה ממטבע שטבעו חכמים בכל ר"ח וכיון שהזכיר שבת באמצע יצא יד"ח, וכן להחיי"א דבכל ברכה שיש בה ב' ענינים אם חתם באחד מהם יצא יד"ח ה"ה הכא לענין ר"ח, ואף דבבה"ל הנ"ל לא הכריע להקל באופ"ז, הרי גם לא דחה דבריו לגמרי ונשאר בצ"ע, וספק ברכות להקל, וגם בשו"ע הרב שם לאחר שהביא ב' הדעות כ' שטוב לחוש לדברי הכנה"ג שלא לחזור ולהתפלל משום ספק ברכות לבטלה, ולפ"ז גם בנדו"ד כשיסיים מקדש ישראל ור"ח לא יחזור להתפלל, אמנם אם רוצה להחמיר ע"ע לצאת מכל ספק (ובפרט כשיסיים מקדש ישראל ור"ח) יכוין דעתו וישמע כל התפילה מראשה עד סופה מש"צ ויפסע ג' פסיעות לאחוריו וכנפסק בשו"ע סי' קכ"ד ס"י, ועיי"ש במשנ"ב סקמ"א שלא יאמר מודים דרבנן אלא ישמע מודים מש"צ.

ועיי' להלכה למעשה בין כשיסיים רק מקדש השבת ובין כשיסיים רק מקדש ישראל ור"ח אי"צ לחזור ולהתפלל, והרוצה להחמיר ע"ע ובפרט באופן שסיים מקדש ישראל ור"ח יכוין לשמוע התפילה מש"צ.

שאלה: סיים בחתימה במוסף של שבת ר"ח מקדש השבת או מקדש ישראל וראשי חדשים במקום מקדש השבת וישראל וראשי חדשים האם צריך לחזור ולהתפלל?

תשובה: הפר"ח בסי' תפ"ז ס"א הביא מכנה"ג (בהגהות הטור שם) שאם טעה ביו"ט שחל להיות בשבת וסיים בתפילה מקדש ישראל והזמנים במקום מקדש השבת וישראל והזמנים כיון שהזכיר שבת באמצע הברכה יצא יד"ח, וכ' הפר"ח דמסתמא למד כן מהא דא' בסי' רס"ח ס"ד שהמתפלל תפילת חול בשבת אם הזכיר שבת באמצע יצא וא"כ ה"ה כאן, ויש לדחות דהתם שאני דמיעקר הדין היו צריכין להתפלל תפילת י"ח בשבת אלא דלא אטרחוהו רבנן ולכן אם עשה כן בדיעבד יצא, משא"כ הכא שלא סיים הברכה להלכתה הרי גם ברכת שבע אין לו, ולכן גם אם סיים מקדש השבת לחוד לא יצא יד"ח, דהרי מה שאנו חותמים ביו"ט שחל להיות בשבת מקדש השבת וישראל והזמנים הוא משום דקיי"ל כרבי ולא ס"ל כב"ה דסגי כשחותם מקדש השבת (דבביצה יז. נחלקו ב"ש ובה"ל ביו"ט שחל בשבת, לבי"ש מתפלל שמונה, ברכה של שבת בפני עצמה וברכה של יו"ט בפני עצמה, ולב"ה מתפלל שבע מתחיל בשל שבת ומסיים בשל שבת ומזכיר של יו"ט באמצע, רבי אומר אף חותם בה מקדש השבת וישראל והזמנים) ונמצא לפ"ז ששינה ממטבע שטבעו חכמים ולא יצא יד"ח, ואפ"י אם נימא דבר"ח או חוה"מ שחל בשבת אם חתם במוסף מקדש השבת לחוד יצא יד"ח כשהזכיר ר"ח או חוה"מ באמצע, התם שאני דהרי בכל ג' תפילות האחרות אינו קובע ברכה לר"ח וחוה"מ אלא כולל מעין המאורע בעבודה, אי"כ גם מה שתקנו לסיים במוסף בשניהם הוא רק לכתחילה משא"כ ביו"ט שחל בשבת בשכל התפילות צריך לחתום בשניהם אינו יוצא גם בדיעבד אם חתם בשל שבת לחוד עכ"ל.

אמנם בה"ל בסי' תפ"ז שם (ד"ה מקדש השבת וישראל והזמנים) הוכיח מירושלמי (ר"ה פ"ד ה"ו כ. בדפוס וילנא) דהא דצריך לחתום לרבי בשניהם הוא רק לכתחילה, אבל בדיעבד ודאי יוצא אם חתם בשל שבת לחוד כשהזכיר יו"ט באמצע וכד' בה"ה, וכ' דלפ"ז יש חילוק בין אם סיים בשל שבת לחוד שיצא יד"ח, לבין כשיסיים בשל יו"ט לחוד שלא יצא יד"ח כיון ששינה ממטבע שטבעו חכמים, אלא שבה"ל בהלכות תפילה כלל כ"ח ס"י ובנשמי"א שם סק"ב כ' להוכיח מירושלמי (שם) דבכל מקום שהברכה כוללת ב' ענינים וחתם רק בשל אחת מהם יצא יד"ח, אפ"י כשהדבר הנכלל אינו מעיקר הברכה, ולכן אפ"י אם סיים רק מקדש ישראל והזמנים יצא יד"ח כיון שהזכיר שבת באמצע, ובה"ל שם דחה ראייתו מהירושלמי, דכל ראייתו הוא רק לפי בירושלמי, וגם אם נפרש בירושלמי כפי', אינו מוכרח דלהלכה פסקינו כן, ולכן לדינא צ"ע, אמנם כשיסיים בשל שבת לחוד והתחיל רצה בודאי אי"צ לחזור עכ"ל, ובשו"ע הרב שם ס"ג הביא בתחילה ד' הפר"ח דבין כשיסיים רק בשל שבת ובין כשיסיים רק בשל יו"ט, ובין כשיסיים רק בשל שבת, יצא יד"ח ודומיא דמי שהתפלל תפילה של חול בשבת או ביו"ט והזכיר שבת או יו"ט בתפילתו שיצא יד"ח כיון שלא שינה

הילולא דצדיקא

גלב"ע
ב' מרחשון ש"נ
מנ"כ בעיר שאלוניקי

הרה"ק
רבי שמואל די מדינה זי"ע
בעמח"ס שו"ת מהרשד"ם

אלה תולדות

רבינו אביר הרועים, בישראל גדול שמו... שמנהיר עיני חכמים בהלכה ויורו המורים סיני בקודש... וכל יומא ויומא שמענתיה בפומיהו... ורבים אשר אתנו שתו בצמא והתאוו תאוה לשתות מי בא"ר מימיו מן המקדש... ושמע קולו בבואו אל הקודש... (מתוך הסכמת חכמי ורבי שאלוניקי לספר שו"ת מהרשד"ם).
יורנו מורנו ורבנו, מופת דורנו, מאור עינינו, המאיר לארץ ולדדים, סיני ועוקר הרים, עמוד הימני פסיש החזק, החכם השלם מופלג בחכמה מוהר"ר יצ"ו... (שו"ת מהרשד"ם חו"מ סימן ערב), ודברי מהריב"ל 'מהרשד"ם' ומהרש"ך לגבי דין, כהר"ף והרמב"ם והרא"ש בזמנם, (שם הגדולים להחיד"א מערכת גדולים ערך ש' אות לח בשם הגה"ק הר"ר יעקב אלפנדי זצ"ל), והלכה כמותו בכל מקום ומשנתו קב ונקי, (הסכמת בן רבינו בשער הספר). ה"ה רבינו הגדול והקדוש אשר שמו נודע לתהילה בקרב בני שאלוניקי עד היום הזה, רבינו שמואל די מדינה זצ"ל בעמח"ס שו"ת מהרשד"ם, נולד בעיר שאלוניקי בשנת רס"ו לאביו אשר שמו לא נודע, ולאמו הרבנית הצדקנית מרת ג'אמילה ע"ה. ובעודו נער צעיר לימים נפטר אביו, ואמו גידלתו במסירות נפש ללימוד התורה יחד עם אחיו הגדול.

ויהי כאשר גדל הנער שמואל שלחתי אמו ללמוד אצל גדולי וחכמי דורו, הגה"ק רבינו יוסף טאייצ'אק זצ"ל, והגה"ק רבינו לוי' חביב זצ"ל - המהרל"ח. (וכדי לדעת מיהו רבו המובהק של רבו הגה"ק ר' יוסף טאייצ'אק זצ"ל, יש להביא עדות מפי תלמידו הרה"ק הר"ר אליהו די וידאש זצ"ל בעמח"ס ראשית חכמה (שער הקדושה פ"ז) וז"ל, ארבעים שנה לא במיטה כלל, אלא היה ישן על גבי תיבה ורגליו תלויות, והיה קם בכל לילה בחצות הלילה לשקוד על דלתות התורה ע"ש...).

בהיותו אבר"ך בן כ"ה שמו יצא שמו לתהילה, וגדולי חכמי שאלוניקי שהכירו בהדר גאון עוזו, מינהו כדין ומורה צדק בעירם, ורבים וטובים החלו לפנות בשאלות וברירי הלכה. אם כי מתחילה חשב רבינו ברוב ענותנותו הגדולה שהוא נשאל על ידי חכמי דורו כדי לפתוח בקטן תחילה, אבל עד מהרה נוכחו הכל ברב חילי זה בפסק הלכה, כשתשובותיו היו למכריע בדברים העומדים על הפרק. וגם לנוכח אריות התורה שקבעו משכנם בשאלוניקי לא נסתרה גדולתו בתורה של רבינו, כשהוא נדרש לכל שאלה שהעסיקה את חכמי דורו, וכך נשא ונתן בהלכה עם הרדב"ז, מרן ה'בית יוסף' וכל גדולי הדור ההוא.

מורה הוראה בישראל

רבינו שימש ברבנות בכמה קהילות במדינת טורקיה, אך רוב ימיו ישב בעיר מולדתו שאלוניקי, שהפכה כמה שנים לפני כן עם גירוש ספרד ופורטוגאל למרכז התורה, ומילאה את מקומו של ישיבות ספרד הידועות.

רבינו ישב על כס הרבנות כאב בית דין בעירו והורה הוראה בישראל לכל השואלים בדבר ה' זו הלכה, ומעולם לא השיב פני השואל ריקם, וכמו שכתב

בתשובה (חו"מ סימן רעח) וז"ל, ה' היודע, והוא עד עלי, כמה פעמים אומר לי לבי שלא להיטפל לשמוע דברי ריבות אשר בין איש לרעהו, אחר שזה כמה שנים פשטתי כתנתי תכונת עבודת הרבים ונעשית הפצי, מי מכניס אותי בתגר זה אם לא שנאמן עלי הדין כי כוונתי לשמים, להיות כי פעמים באים לפני שני בעלי דינים ואני דוחה אותם, והם מטיחים דברים ואומרים אתם הגורמים לעילוי יראתם, כי אחר שאתם אינכם רוצים לשמוע טענותינו אנו מוכרחים ללכת וכו', ואז רואה אני עצמי מחויב, ושאיני רשאי להיפטר מלשמוע דברי ריבותם ולדון ביניהם כאשר יורנו מן השמים, אעפ"י שיהיה לי טורח גדול לפעמים... עכ"ל.

כמו כן מאחר שהעיר שאלוניקי היתה עיר נמל ידועה, עמדו יהודי המקום בקשרי מסחר עם הרבה מדינות בעולם, כך שרבינו היה טרוד מאוד בנוגע לדין ודברים עם הסוחרים שלדבריו היו 'דנים לפי מנהג הסוחרים' (חו"מ סי' קע, ובפרט בסי' קעה). אניות רבות היו מגיעות לנמל, ופריקתה וטעינתה היו נתונות בידי היהודים, עד שיצא לשאלוניקי מוניטין בעולם הספנות, שהנמל שלה שובת ממלאכה ביום השבת, ואניה שתגיע אליה בעצם יום השבת תצטרך להמתין עד מוצאי שבת, ואי לכך היה צריך כל רב חובל לכוון שעותיו ולנהוג על פיהן, בידעו שבשבת לא יקבל שום שירות.

צרות רבות ורעות תכפוהו לרבינו במשך השנים ששימש כרב ומורה ודיין בישראל, ואף טרח עצמו כמה וכמה פעמים לצאת לנסיעות ארוכות לחוץ גבולות שאלוניקי, והרבה טירחות עברו עליו, עד שרבינו מתאונן בעצמו באחת מתשובותיו (חו"מ סימן צז), וז"ל, איברא כי שאלתא דא קצת היא עמיקתא ודעתי כעת עכירה ועם כל זה אמרתי לקיים קרא דכתיב, 'אדם כי ימות באוהל' (במדבר יט, יד), שרצ"ל אפילו שגופו מת וחלל מצרות הזמן לא ימיש מתוך אהל התורה, עכ"ל. אעפ"כ לא פסיק פומיה מגירסא ולא שת לבו לכל זאת.

ואף ששלחוהו לו לרבינו שאלות מכל הגלילות והמדינות סביבות שאלוניקי, וכולם אומרים עליו כי דבריו המה מקודש ומקודש ואין חולק עליו, מ"מ במקום גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו ושפלותו. בורח מן הכבוד היה ונפשו בחלה מגיוני תוארים מופלגים, יען 'שאיני מתכבד בטלית שאינה שלי' (יר"ד סימן רח), זאת ועוד מבין שיטי תשובותיו, מתגלית מכמני חביון נשמתו, כשהוא משימע דבריו בנחת ומתוך נימוס. מעולם לא אמר 'קבלו דעתי'. כ"כ כשדנו בדבר ה' זו הלכה וראה שדעת חבריו נוטה לצד אחד, אזי היה מבטל דעתו מפני דעתם, ולא פעם כותב הוא בסגנון זה, כגון, "ומכל מקום אני אומר שלא להורות וללמד באתי, כי אם ללמוד, לשמוע ולעשות כאשר יורוני רבותי, ואם יורו להיתר אהיה כצניף לעשרה לקיים מאמרם..." (אה"ע סימן י').

פעם כאשר איזה ת"ח נהג בחוסר ד"א ושילם לו רעה תחת טובה, אעפ"כ לא יצא רבינו מגדרו, רק קיים בעצמו 'דברי חכמים בנחת נשמעים', וכפי שכתב הוא

בתשובתו (אה"ע סימן יז) שלבש בעצמו לקיים מאמר חז"ל הנעלבים ואינם עולבים שומעים חרפתם ואינם משיבים ועונים... אמנם אם ראה שעושים עול לאחר, או אז יצא רבינו מגדרו בחירוף נפש למען הנרדף, וכפי שמוכיח לב"ד שפסקו נגד הדין בחריפות לשונו, ראה מה שכתב בתשובה חלק א"ח סימן ה'...

עושה נפלאות

מסופר כי פעם אחת היה נצרך רבינו לאיזה אישור ממושל העיר שאלוניקי לבנות בית הכנסת ק"ק פורטוגזי, לשפצו ולחדשו, והלה לא אבה לתת רשיון. החליט רבינו ונסע לקושטא, היא איסטאנבול עיר הבירה, שהיתה אז מושלת על כל המחוז, שם רצה לחלות פני השולטן (הסולטאן) אולי ייעתר לו לבקשתו. ויהי בבואו לאיסטאנבול הגדולה מצא כי כל העיר עומד כמרקחה, כשכל אנשי העיר היו שרויים בפחד ובהלה נוראה, כאשר בירר רבינו המהרשד"ם סיבת הבהלה, אמרו לו כי מארמון המלך ברח ארי שואג וזועם, שהיה חביב מאוד על הסולטאן, והוא צוה על אנשיו שיחזירוהו לארי לארמונו מבלי להזיקו. כשהגיע הרב לעת הזאת, ראה בזה אות משמים, והלך לבדו לפני הארי, התקרב אליו והחליק ידו על רעמתו ומיד נח הארי מזעמתו, וכך לעיני כל העם ועבדי המלך הביא רבינו המהרשד"ם את הארי והחזירו למלך. עמדו כל העם מתאמים, ולשאלתו של הסולטאן איך לא פחד והצליח לעשות זאת, השיבו רבינו, שמכיון שלא פגם מעולם אין שום מזיק יכול לעשות לו דבר. מיד כיבדו הסולטאן בכבוד מלכים, ולשאלתו על מה ולמה הגיע לעיר הזאת, אמר לו רבינו כי אולי ייעתר לתת לו רשיון לבנין בית הכנסת. וכאשר שמע סיבת הדבר מיד הורה לתת לו הרשיון לבנין בית הכנסת, והסולטאן עצמו נשא בהוצאות הבניה.

אשכבתיה דרבי

רבינו האריך ימים עד זקנה ושיבה, ועד יומו האחרון לא נס ליחו בהנהגת הכלל, כשהכל פונים אליו בדברי הלכה ושאלות לרוב.

בספר 'קורא הדורות' מסופר, ששמע מפי נכדו של רבינו, החכם רבי שלמה די מדינה זצ"ל, "שהרב זקנו ז"ל היו ימיו חייו פ"ד שנה, ומשנכנס בזקנה עד היותו בן פ' שנה היה קורא בבתי עינים, וכשהיה בן פ' שנה, יום אחד בהיותו יושב בישיבה, פתח הגמרא לקרות ההלכה, כמו שהוא מנהג שאלוניקי שהיה ראש ישיבה קורא ההלכה הוא בעצמו, ולא היה יכול לראות בבתי עינים, ונתן הגמרא לחכם היושב בצדו שיקרא ההלכה, וכשהלך בביתו פתח הגמרא וקרא בלי בתי עינים ושוב לא הוצרך להם כמו ד' שנים עד יום פטירתו, וזהו לקיים מאי דכתיב בצדיקים 'קויו ה' יחליפו כח' (ישעי' מ, לא). ביום ב' מרחשון שנת ה"א ש"נ נגדע הארז שבלבנון, וגופו הטהור נטמן בביה"ח בשאלוניקי, וכעדות בעל 'קורא הדורות', לא נכתבו על מצבתו שום תואר ומליצה, כי אם זה הפסוק בלבד **שלוש רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול** (תהלים קיט, קסה). זיעוכ"א.

נצור לשונך

עפי" סדר
הלימוד היומי

הלכות
שמירת הלשון

א חשון - הלכות אסורי לשון הרע - כלל ב

ג. יש אומרים, דאם אָהד ספר גנות על חֲבֵרוּ בַּפִּי שְׁלֶשָׁה, אָף דְּהוּא עֵבֶר בּוֹדְאֵי עַל אֲסוּר לְשׁוֹן הָרַע וְכַנְ"ל, אָף עַל פִּי בֵן אִם אֶחָד מִהַשְׁלֶשָׁה, שְׁשֻׁמֵם דְּבַר זֶה, סֵפֶר אַחַר כֵּךְ לְאַחֲרֵים, לֹא עֵבֶר בְּזָה עַל אֲסוּר לְשׁוֹן הָרַע, מִטַּעַם דְּכִינּוּ דְשְׁלֶשָׁה יוֹדְעִים מִזָּה, מִמִּילָא כְּבֵר נִשְׁמַע הַדְּבָר וְנוֹדַע לְכָל, דְּחִבְרָךְ חֲבָרָא אֵית לָהּ, וּבְדַבְרָךְ הָעֲשׂוּי הַהֲתַגְלּוֹת לֹא אֶסְרָה הַתּוֹרָה מִשׁוּם לְשׁוֹן הָרַע. וְדוֹקָא לְסֵפֶר בְּדַרְךְ אֶקְרָאֵי, אֲבָל לֹא שְׂחִיבְכֵן לְהַעֲבִיר הַקּוּל וּלְגַלְתּוּ יוֹתֵר. אֲפֹלוּ אִם לֹא יִסְפֵר בְּשֵׁם מִי שְׁסֵפֶר לוֹ, רַק יִסְפֵר סֵתָם, שְׂפָךְ וְכַךְ נִשְׁמַע עַל פְּלוּגֵי, אָף עַל פִּי בֵן אֵינְנוּ נִמְלֵט מֵאֲסוּר לְשׁוֹן הָרַע. וְהַגְהֵ"ה - וְיֵשׁ אֲוֹמְרִים עוֹד, דְּאֲפֹלוּ בְּדַרְךְ אֶקְרָאֵי אֵינּוּ מִתָּר, רַק אִם נִתְגַּלְגַּל זֶה הָעֲנָן דְּרַךְ אֲגַב תּוֹךְ דְּבוֹרוֹ, אֲבָל לֹא שְׂחִיבְכֵן לְסֵפֶר זֶה הָעֲנָן לְבוֹד.

ד. וְאֲפֹלוּ מַה שְׁהַתְרַנּוּ בְּאֵם אֵינּוּ מִתְכַּנֵּן לְגַלְתּוּ, דְּוִקָא הַשׁוֹמֵעַ הָרָאשׁוֹן, שְׁשֻׁמֵם בְּעַצְמוֹ מַה שְׂרָאוּבֵן סֵפֶר עַל שְׁמַעוֹן בְּאִפִּי תִלְתָּא (בַּפִּי שְׁלֶשָׁה), אֲבָל מִי שְׁשֻׁמֵם מִמֶּנּוּ, אֲסוּר לִילְךְ אַחַר כֵּךְ עַל סִמְךָ הַזֶּה, שְׂאֲמַר לוֹ הַמְסַפֵּר לוֹ, שְׁשֻׁמֵם דְּבַר זֶה בְּאִפִּי תִלְתָּא, וְלִסְפֵר לְאַחַר מִהַגְנוֹת שְׁשֻׁמֵם עַל שְׁמַעוֹן, אָף אִם לֹא יִזְכְּרֵי מִי הוּא הַמוֹצִיא וְהַמְבִיא הַלְעוּז הַזֶּה עַל שְׁמַעוֹן, אִם לֹא שְׂפָכְךָ נִתְפָּרְסָם הַדְּבָר וְנוֹדַע לְכָל. וְלֹא מִבְּעֵי (פְּרוּשׁ, וְאֵין צָרִיךְ לִוְמַר) אִם הַשׁוֹמֵעַ הַשְּׂנִי הַזֶּה אֵינּוּ יוֹדַע כִּלְל מִעַצְמוֹ אֵת עַצְם הַמְעַשֶּׂה, אִם הוּא אִמְתָּ שְׂרָאוּבֵן סֵפֶר גְּנוֹת עַל שְׁמַעוֹן, בּוֹדְאֵי אֵין לוֹ לְהֶאֱמִינוּ, בְּזָה שְׂרָאוּבֵן עֵבֶר עַל אֲסוּר לְשׁוֹן הָרַע, אֲלֵא אֲפֹלוּ אִם הוּא יוֹדַע בְּעַצְמוֹ, שְׂרָאוּבֵן סֵפֶר גְּנוֹת עַל שְׁמַעוֹן, אִךְ אֵינְנוּ יוֹדַע אִם הִזְיָה בְּאִפִּי תִלְתָּא, וְהַשׁוֹמֵעַ הָרָאשׁוֹן הַזֶּה גִּלָּה לוֹ שְׁהִזְיָה בְּאִפִּי תִלְתָּא, אָף עַל פִּי בֵן אֲסוּר לוֹ לְסַמְךָ עַל דְּבָרֵיךָ בְּזָה וְהִישִׁינּוּ דִּילְמָא לֹא הִזְיָה זֶה בְּאִפִּי תִלְתָּא, וְאֵינְנוּ עֲשׂוּי הַהֲתַגְלּוֹת, וְעַל כֵּן אֲסוּר לְזָה לְסֵפֶר לְשׁוֹם אֲדָם.

הגות בעניני הפרשה

באור החסידות

תמים היה בדורותיו

תורתנו הקדושה משבחת את נהיה תמים, עד כדי כך שבהמשך הפרשה כשצויה הקב"ה לנח להיכנס אל התבה, אמר לו (ו' א') "ויאמר ה' לנח בא אתה וכל ביתך אל התבה, כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה", והביא רש"י שאומרים למקצת שבחו של אדם בפניו. ויצא מדברי רש"י שיהיה נח צדיק זה רק מקצת שבחו, אבל עיקר שבחו זה התמימות.

וכבר פירשו הצדיקים (הבית אהרן וכע"ז בתורת אמת) פי' הפסוק "תמים היה בדורותיו", שהכנים תמימות לדורו ולדורות אחריו.

יסוד גדול הוא בעבודת השם הוא מדת התמימות, וידועים ומפורסמים דברי רבינו אור שבעת הימים הבעש"ט הק' שאמר לתלמידיו קודם הסתלקותו, "אחרי כל השגותי למעלה בשרשי התורה והמצוות, ואחרי כל התענוג השגותי, אני מניח כל המדרגות וההשגות, ומחזיק אני באמונה פשוטה "איך בין א נאר און גלייב" (אני שוטה - אבל מאמין). (מובא בישיבת ישראל ועוד הרבה מה"ק).

ועבודה זו הוא חכמה ומלאכה שהרי אמרו הצדיקים תכלית הידיעה שנדע שלא נדע וכלשון קדשו של הרה"ק השארית ישראל (שער ההתקשרות דרוש ה') אבל מכל מקום גם כן העיקר שלא להיות נשאר רק בידיעה, כי העיקר אחר הידיעה צריך עוד לבוא לבחינת אמונה שלמעלה מהשכל, וכמאמר אסף (תהלים ע"ג כ"ב) "ואני בער ולא אדע בהמות הייתי עמך" והוא שאחר הידיעה צריך להיות בבחינת מה ידעת ומה פשפשת כולא סתים קדמיתא ע"כ לשונו הק'.

ומסופר גם כן על הרה"ק הרה"ק מראפשיץ זיע"א שהיה תלמידו של הרה"ק החוה מלובלין זיע"א והיה כידוע חכם גדול ביותר, פעם אמר לו רבו הרה"ק מלובלין זיע"א מדוע הוא משתמש כל כך הרבה בחכמה והרי כתוב "תמים תהיה עם ה' אלקיך" שצריך להיות תמים ולא חכם, ענה הרה"ק מראפשיץ לרבו כמה חכמה צריך בשביל להיות תמים, מזה חזינו שמי שהוא חכם הוא יכול להיות תמים באמת.

וזה לשון הקדש בסה"ק ליקוטי מוהר"ן (תורה י"ט) אבל באמת עיקר השגת התכלית הוא רק ע"ז תמימות דייקא, דהיינו יראת ה' ומצוות מעשיות בפשיטות גמור, וזהו (סוף קהלת) "סוף דבר הכל נשמע את האלקים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם", היינו שלמה המלך ע"ה מלמד אותנו שעיקר השגת התכלית שהוא בחי' סוף דבר הוא רק ע"ז תמימות ופשיטות, ליראה את ה' ולשמור מצוותיו בפשיטות, וזהו סוף דבר הכל את האלקים ירא ואת מצותיו שמור, שזהו בחי' תמימות ופשיטות ליראה את ה' ולקיים מצוותיו בעובדא וכו' בפשיטות כניל. וזהו שסיים "כי זה כל האדם", היינו כי זה יכול כל אדם לקיים ולהשיג עי"ז התכלית, מאחר שעיקר הוא "את האלוקים ירא וכו'", ע"כ יכול כל אדם להשיג התכלית כי זה כל אדם יכול לקיים. עד כאן לשון קדשו.

וזה לשון הספר הק' רחמי האב המאריך בדברים חוצבים בחובת האדם להתהלך בתמימות וז"ל להיות תמים בדרכי ה' ותמים במעשיו כשור אחרישה וכחמור למשא בלי שום חכמות והמצוות, וע"ז אמר שלמה (קהלת ז' ט"ז) "אל תחכם הרבה", כלל זה אני מזהיר אתכם בניי באזהרה גדולה שלא להתחכם ולשנות שום מנהג ישראל, אף אם הדבר תימא, וע"ז נאמר "ואל תמוש תורת אביך", גם נאמר "צאי לך בעקבי הצאן". וכבר אמרו מנהג עוקר הלכה, ומנהג ישראל תורה. עיין בהוריות דף י"ב שהי להם בימי הקדמונים מנהגים תמוהים ואעפ"כ חששו להם מאוד. ודעו בניי היקרים כי זה סימן התחלות אפיקורסת ומינות מי שמשנה מנהגי ישראל, וכל המשנה ידו על התחנותה, וצריך לבדוק אחריו. גם כלל זה שלא להכחיש סיפורי מעשיות הצדיקים, כי זה דרך האפיקורסים תיפח רוחם, אך צריך להאמין כי גדול כח הצדיקים, ויש בכוחם לעשות דברים נפלאים. ועם כל זה אין צריך להישבע שבדו"א כי הוא, שבזה יהי יאמין לכל דבר, וסיפרו בשם הקדוש מו"ה זאב מווארייש, שהיה חכם גדול והתפלל ע"ז כמה שנים שייזכה להיות תמים, וזכה לזה שהי תמים שלא נמצא כמותו, ופוק חזי יעקב אבינו הי' בחיר האבות, וצורתו חקוקה בכסא כבוד, ולא נשתבה אלא בתמימות כמ"ש ויעקב איש תם. עד כאן לשון קדשו.

ובספר אמרי פנחס מובא בזה הלשון, ממורינו הרב רבי רפאל ז"ל בשם הרב (הרה"ק ר' פנחס מקורין) ז"ל שהקפיד מאד שלא ילך אדם בחכמות, ושמעו ממנו הרבה בענין זה איך חכמות נעמט דעם מענטשין אוועק פון דעם אויבירשטיין [איך ההתחכמות מרחיקה את האדם מהקב"ה] ופעם אחת שאל ממנו בזה"ל רבי מהו חכמות, והשיב בזה"ל מען זאגט דאס אין מען מיינט דאס, [אומרים כן ומתכוונים אחרת], וז"ש באלקי נצור "ושפתתי מדבר מרמה" שתרגום של מרמה (בראשית כ"ו ל"ח) הוא חוכמא. ואמר הרב זינט די חכמים זענען אויפגיטאנן, איז פון מיר אוועק גענומען גיווארן דיא אין דיא זאך, ולפעמים היה אומר דער אין דער רוח הקודש, בזה הזמן שנתפשטו החכמות בעולם נלקח ממנו רוח הקודש הזה, ע"כ לשון קדשו. הי' רצון שוכה לילך בתמימות כראוי אמן כן יהי רצון.

מקדש מעט

ואיכור שיחה
בשעת התפילה

בעניני חשיבות
עניית אמן

וכד ישרא לתתא, משמרין לאַתבא אָמן, לכּוֹנֵנָא לְבִיָּהּ כְּמָה דְאַצְטְרִיךְ, כְּמָה פִּתְחִין דְּבִרְכָאן פִּתְחִין לִיה לְעִילָא, כְּמָה טְבָאן מִשְׁתַּכְּחִין בְּכִלְהוּ עֲלֵמִין, כְּמָה חֲדוּ בְּכָלָא. מַאי אָגֵר לָהּ לְיִשְׂרָאֵל דְּגָרְמִין הָאֵי. אָגֵר לָהּ בְּעִלְמָא דִּין, וּבְעִלְמָא דְאַתֵּי. בְּעִלְמָא דִּין בְּשַׁעְתָּא דְעִקְוִין לָהּ (לישראל), וּמְצַלֵן צְלוֹתָא קְמִי מְאִירִהוּ, קְלָא מְכִרְזָא בְּכָלֵהוּ עֲלֵמִין, (ישעיה כו) פִּתְחוּ שַׁעְרֵים וְיָבֹאוּ גוֹי צְדִיק שׁוֹמֵר אֲמוּנִים אֶל תְּקִרֵי אֲמוּנִים, אֲלֵא אֲמִנִים. פִּתְחוּ שַׁעְרֵים, כְּמָה דְיִשְׂרָאֵל פִּתְחִין לָהּ תַרְעִין דְּבִרְכָאן, כְּדָה שְׁתָּא פִּתְחוּ שַׁעְרֵים, וְתִתְקַבַּל צְלוֹתְהוֹן מֵאִינוּ דְעִקְוִין לָהּ.

וּכְשִׁיִּשְׂרָאֵל לְמִטָּה מְשֻׁמֵרִים לְהִשִּׁיב אָמן, לְכַנּוֹן לִבָּם כְּמוֹ שַׁצְרִיךְ, כְּמָה פִּתְחֵי גְּרִכּוֹת פִּתְחוּם לוֹ לְמַעְלָה, כְּמָה טוֹבוֹת נִמְצְאוֹת בְּכָל הַעוֹלָמוֹת, כְּמָה שְׂמַחָה בְּכָל. מַה הַשְׂכָּר לְיִשְׂרָאֵל שְׁגָרְמוּ אֵת זֶה? שְׂכָר לָהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּשַׁעֲרֵי שְׂמִיעֵיךָ לָהֶם (לישראל) וּמִתְפַּלְלִים תְּפִלָּה לְפָנַי רְבוּנִים, קוֹל מְכִרְזוֹ בְּכָל הַעוֹלָמוֹת: (ישעיה כו) פִּתְחוּ שַׁעְרֵים וְיָבֹאוּ גוֹי צְדִיק שׁוֹמֵר אֲמוּנִים. אֶל תְּקִרֵי אֲמוּנִים אֲלֵא אֲמִנִים. פִּתְחוּ שַׁעְרֵים, כְּמוֹ שְׁלִישְׁרָאֵל פּוֹתְחִים שַׁעְרֵי הַגְּרִכּוֹת, כְּדָה כְּעַת פִּתְחוּ שַׁעְרֵים, וְתִתְקַבַּל תְּפִלַּתְם מֵאוֹתָם שְׂמִיעֵיךָ לָהֶם.]

הַאי בְּעִלְמָא דִּין, בְּעִלְמָא דְאַתֵּי מַאי אָגְרִיָּהוּ. דְכֵד יִפּוּק בַר נֵשׁ מֵהָאֵי עֲלֵמָא, דְהוּוּ שׁוֹמֵר לְאַתְבָּא אָמן. מַאי שׁוֹמֵר. כְּלוֹמַר, נְטִיר הֵיכָא בְּרַכָּה דְאָמַר הוּוּא דְמִבְרָךְ, וּמְחַכָּה לִיה לְאַתְבָּא אָמן, כְּמָה דְאַצְטְרִיךְ. נִשְׁמַתִּיה סִלְקָא וּמְכִרְזֵי קְמִיה, פִּתְחוּ שַׁעְרֵים קְמִיה, כְּמָה דְאִירֵהוּ הוּוּ פִּתְחֵי תַרְעִין כָּל יוֹמָא, כְּדָה הוּוּ שׁוֹמֵר אֲמוּנִים.

[זֶה בְּעוֹלָם הַזֶּה. בְּעוֹלָם הַבָּא מַה שְׂכָרָם? שְׂכָרָם אֲדָם מִהַעוֹלָם הַזֶּה, שְׁהִיָּה שׁוֹמֵר לְהִשִּׁיב אָמן, מַה זֶה שׁוֹמֵר? כְּלוֹמַר, שׁוֹמֵר אוֹתָהּ בְּרַכָּה שְׂאֲמַר אוֹתוֹ הַמְבָרָךְ, וּמְחַכָּה לוֹ לְהִשִּׁיב אָמן כְּמוֹ שַׁצְרִיךְ. נִשְׁמַתוּ עוֹלָה, וּמְכִרְזִים לְפָנֶיהָ: פִּתְחוּ שַׁעְרֵים לְפָנֶינוּ, כְּמוֹ שְׁהוּא הִיָּה פּוֹתְחֵי שַׁעְרֵים כָּל יוֹם כְּשִׁהִיָּה שׁוֹמֵר אֲמוּנִים.] זוהר הקדוש חלק ב' דף רפה